

Bijlage   Inventarisatie hardvochtigheden

Ten geleide

De motie Ploumen/Jetten¹ vraagt om een inventarisatie van alle hardvochtigheden die voortkomen uit regelgeving van het Rijk:

*gehoord de beraadslaging,
overwegende dat de wetgeving op tal van terreinen hardvochtig uitpakt voor mensen;
verzoekt het kabinet, een uitgebreide inventarisatie te maken van de terreinen waarop dit voorkomt en voorstellen te doen om hardheidsclausules in de verschillende wetten op te nemen,
en gaat over tot de orde van de dag.*

Naar aanleiding van deze motie is een interne uitvraag binnen OCW gedaan, met het verzoek voorbeelden van potentiële hardvochtigheden in onze wetgeving aan te dragen. Die uitvraag is bewust breed gehouden: om niets te missen is aangegeven dat men vooral het eigen gevoel (buikpijn / waar zijn we nou helemaal mee bezig) moest volgen bij de keuze om een voorbeeld al dan niet aan te dragen. Er zijn dan ook veel reacties binnengekomen. Uiteindelijk zijn 82 voorbeelden aangedragen. Na overdracht van een aantal van deze voorbeelden aan andere ministeries en het samenvoegen van doublures, zijn er 64 voorbeelden overgebleven. Daarnaast is input opgehaald via een [internetconsultatie](#). Op het beleidsterrein van OCW zijn 59 reacties binnengekomen. Deze zijn ook geanalyseerd en in onderstaand overzicht opgenomen. De met een asterisk aangeduide onderwerpsnummers komen voort uit de internetconsultatie. Er was veel inhoudelijke overlap tussen de reacties, met name waar het passend onderwijs betrof. Hoofdzakelijk gelijklopende reacties zijn samengevoegd, en dus als één onderwerp in de onderstaande tabel opgenomen.

Voor de analyse van de aangedragen, potentiële hardvochtigheden, is, mede naar aanleiding van interdepartementaal overleg, besloten het onderstaande kader te hanteren. Dit kader is gebaseerd op de definitie van [Onderzoeksbureau Panteia](#), dat namens SZW onderzoek doet naar de hardvochtigheden in de SZW-wetgeving. Dit vormt een hoge drempel. Kort samengevat is een hardvochtigheid een effect van regelgeving of uitvoering dat het leven van een persoon ontwricht, op het vlak van werk, inkomen, sociale relaties e.d. Veel van de aangedragen voorbeelden halen die drempel in niet. Daarmee is niet gezegd dat deze voorbeelden gevallen zijn van goede wetgeving of uitvoering. Ook voor deze knelpunten moet uiteraard aandacht zijn, maar zij betreffen geen gevallen waarin de overheid de ontwrichting van iemands leven teweegbrengt. Via het programma OCW Open worden deze niet-hardvochtige maar (mogelijk) wel onwenselijke zaken opgepakt.

Hieronder volgt eerst het al genoemde, voor de analyse gehanteerde kader. Daarna volgt de tabel met daarin de aangedragen voorbeelden en de analyse. Ook wordt aangegeven welke actie wordt ondernomen naar aanleiding van de analyse en welke planning daarbij hoort. In veel gevallen wordt aangegeven dat er geen actie zal worden ondernomen, omdat geen sprake is van een hardvochtigheid. Daarbij moet worden bedacht dat, zoals hierboven aangegeven, via het programma OCW Open ten aanzien van al die onderwerpen zal worden onderzocht of sprake is van een onwenselijke, maar niet hardvochtige situatie die moet worden aangepakt.

Definitie hardvochtigheid

---

¹ Kamerstukken II 2020/21, 35 510, nr. 24.

Hardvochtig is:

1. een rechtshandeling of feitelijke handeling van een overheidsorgaan;
2. die rechtmatig is of wordt geacht;
3. met bewuste of onbewuste nadelige materiële of immateriële gevolgen voor de geadresseerde of bejegende;
4. die het leven van de geadresseerde of bejegende kan ontwrichten; en
5. waarvan de verkeersopvatting is dat deze gevolgen niet in verhouding staan tot de aanleiding van de rechtshandeling of feitelijke handeling en doel dat daarmee wordt gediend.

Ad 1

Het kan hierbij zowel gaan om wet- en regelgeving als om de concrete uitvoering daarvan door overheidsorgaan. Het gaat dan om handelingen die kunnen worden toegerekend aan bestuursorganen, publiekrechtelijke rechtspersonen of privaatrechtelijke rechtspersonen in het kader van de uitoefening van openbaar gezag. Hieronder valt niet het handelen van anderen actoren.

Ad 2

Het moet gaan om een handeling die volgens de geldende wet- en regelgeving rechtmatig is. Hetzelfde geldt voor handelingen die rechtmatig worden geacht te zijn, omdat uit uitlatingen van de betrokken overheidsorganisaties of een rechter niet anders is gebleken. Een onrechtmatig genomen besluiten, wordt pas als onrechtmatig gekwalificeerd als een overheidsorgaan dit erkent of een rechter dit vaststelt. Handelingen die onrechtmatig zijn vallen buiten deze definitie. Voor zover onrechtmatige handelen gevolgen heeft zal conform het aansprakelijkheidsrecht bezien welke nadelige gevolgen redelijkerwijs voor vergoeding in aanmerking komen.

Ad 3

Het gaat hier om nadelige gevolgen in brede zin. Iedere vorm van ervaren schade kan daar onder vallen. Denk bijvoorbeeld aan:

- Gezondheidsschade: fysieke of mentale bedreiging of verwonding.
- Financiële schade: aantasting van eigendom, inkomen, verdienvermogen, arbeid of beroep, uitkering, toeslag, subsidie, lening, verzekering, toegang tot diensten, beroepen of boetes en andere te maken kosten.
- Sociale (rationale) schade: aantasting van reputatie (respect, eer en goede naam), gezins- en familie-, sociale leven of werksfeer, iemand in verlegenheid, schaamte of gêne brengen, discriminatie, stigmatisering en uitsluiting en ander psychisch, geestelijk en emotioneel letsel, zoals angst of ongerustheid.
- Verlies autonomie: aantasting van (keuze-, bewegings- of handelings)vrijheid of zelfstandigheid, chilling effect (verhindering of ontmoediging om rechten uit te oefenen, zoals vrije meningsuiting, of van je normale gedrag).

Het gaat om nadelige gevolgen voor de geadresseerde van de rechtshandeling dan wel de bejegende van de feitelijke handeling. Het gaat niet om nadelige gevolgen voor eventuele andere belanghebbenden, zoals een partner of kind.

Het kan gaan om gevolgen die het overheidsorgaan beoogd heeft en om gevolgen die het niet beoogd heeft.

Ad 4

Bij een ontwrichting van het leven gaat het om een ernstige of onomkeerbare nadelige gevolgen voor de basisbehoeften van mensen die slechts met serieuze moeilijkheden (in de zin van tijd, energie en geld) of niet overkomelijk zijn.

Bij basisbehoeften gaat het om de volgende terreinen, waarbij gedacht kan worden aan de volgende gevolgen:

- Bestaanszekerheid (inkomen/vermogen): grote financiële verliezen of schulden, niet meer kunnen opbrengen van de vaste lasten, zakken onder het bestaansminimum.
- Gezondheid: overlijden, lange termijn mentale of fysieke aandoening, gedwongen opname, ondergaan van een ingrijpende operatie of langdurige geestelijke gezondheidszorg, oplopen van een verslaving
- Wonen: gedwongen uitzetting of verkoop van woning, dakloosheid, blijf van mijn lijf of andere opvang, internering, gevangneming, gedwongen uitzetting.
- Werk: (straf)ontslag, schorsing, demotie, arbeidsongeschikt.
- Persoonlijke relaties: scheiding van partner, kinderen, naaste familie, vrienden of omwonenden.
- Onderwijs en ontwikkeling: verwijdering van de opleiding, vervallen van diploma's.

Ad 5

Het ontwrichtende gevolg moet tot slot niet in evenredige verhouding staan de aanleiding voor de handeling en het doel wat daarmee beoogd is. Het gaat hier om twee verhoudingen:

- de verhouding tussen de aanleiding (overtreding of niet-naleving van een voorschrift) en het gevolg daarvan (de sanctie);
- de verhouding tussen het doel van de sanctie (herstellen rechtsorde/-inbreuk en beschermen van mensen) en de gevolgen daarvan.

De maatstaf hiervoor is de maatschappelijke verkeersopvatting (het rechtsgevoel). Als samenleving moet het niet als acceptabel worden gezien. Daarbij kunnen een rol spelen:

- verwijtbaarheid van de betrokkene, zowel in de aanleiding als het vervolg, waarbij de zelfredzaamheid van betrokken kan meespelen (kinderen zijn bijvoorbeeld kwetsbaarder);
- de behoorlijkheid van het handelen van het overheidsorgaan (behoorlijkheidsnormen van de Nationale ombudsman als ankerpunt).

Lijst met gebruikte afkortingen

In onderstaand overzicht worden de volgende afkortingen gebruikt:

- DUO: Dienst Uitvoering Onderwijs
- LCW: Les- en cursusgeldwet
- LPW 1969: Leerplichtwet 1969
- UWEB: Uitvoeringsbesluit WEB
- UWHW: Uitvoeringsbesluit WHW 2008
- WEB: Wet educatie en beroepsonderwijs
- WEC: Wet op de expertisecentra

- WHW : Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek
- WOOS: Wet overige OCW-subsidies
- WPO: Wet op het primair onderwijs
- WPO BES: Wet primair onderwijs BES
- WSF 2000: Wet studiefinanciering 2000
- WSF BES: Wet studiefinanciering BES
- WTOS: Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten
- WVO 2020: Wet voortgezet onderwijs 2020
- WVO BES: Wet voortgezet onderwijs BES Deze toelichting

Overzicht van aangedragen knelpunten en beoordeling naar thema

Studiefinanciering

Nr.	Onderwerp	Beoordeling	Actie	Planning
1	<ul style="list-style-type: none"> • Artikel 7, tweede lid, van het Uitvoeringsbesluit Les- en cursusgeldwet 2000 • De situaties waarin lesgeld kan worden gerestitueerd zijn limitatief opgesomd in dit artikel. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Het besluit biedt ruimte voor restitutie in geval van schrijnende situaties (ziekte, overlijden, bijzondere familieomstandigheden). Bovendien kent de bovenliggende wet een hardheidsclausule, waardoor hardvochtige beslissingen voorkomen kunnen worden.</p>	Geen	
2	<ul style="list-style-type: none"> • Artikel 3.27, tweede lid, WSF 2000 • Knelpunt: OV-boetes als een student buiten diens schuld met terugwerkende kracht wordt uitgeschreven, zouden niet mogen voorkomen. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Artikel 3.27, zevende lid, WSF 2000 geeft aan dat het tweede lid niet van toepassing is op een periode waarin het degene aan wie het reisrecht is toegekend, aantoonbaar niet kan worden toegerekend dat het reisproduct niet tijdig is stopgezet.</p>	Geen	

3	<ul style="list-style-type: none"> • Artikelen 1.1, 3.11 en 6.10 WFS 2000 en de artikelen 8 en 8a Awir • Knelpunt: Onduidelijke taakverdeling tussen de Belastingdienst en DUO bij de vaststelling van de omvang van het buitenlands inkomen kan leiden tot een te hoge draagkrachtberekening voor debiteuren en een te lage aanvullende beurs voor studenten. 	<p>Kan in individuele gevallen een hardvochtige uitwerking hebben.</p> <p>Door een te hoge draagkrachtberekening kan de bestaanszekerheid van de debiteur in het geding komen.</p>	Nadere afstemming met de Belastingdienst nodig.	
4	<ul style="list-style-type: none"> • Artikelen 6.10, 10a2 en 10a8 WFS 2000 • De verschillende berekeningsmethodieken bij de terugbetaling van de studieschuld (CATS (hoofdstuk 6) en pre-CATS (hoofdstuk 10a)²) zorgen voor grote verschillen in de draagkrachtberekening. Hierdoor kunnen debiteuren met gelijke inkomens een (soms groot) verschil in de hoogte van de termijn krijgen. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>DUO kan in voorkomende gevallen op grond van de hardheidsclausule een regimewijziging toepassen. Dit gebeurt in principe alleen als de inning op basis van een regime onevenredige gevolgen heeft waardoor de burger in een (grotere) problematische schuldpositie belandt.</p>	Geen	
5	<ul style="list-style-type: none"> • Artikel 6.16 WFS 2000 • Knelpunt: In situaties waarbij kwijtschelding van de studieschuld is gewenst, is dit niet altijd mogelijk. 	<p>Kan in individuele gevallen een hardvochtige uitwerking hebben.</p> <p>Door het niet (gedeeltelijk) kwijtschelden van de studieschuld kan de bestaanszekerheid van de debiteur in het geding komen. Deze gevolgen staan niet in verhouding tot het doel – het voorkomen dat het kwijtschelden van schulden buiten uitzonderlijke gevallen plaatsvindt.</p>	Er wordt momenteel onderzoek gedaan naar de uitbreiding van de kwijtscheldingsmogelijkheden en de mogelijkheden om meer maatwerk te verlenen in het algemeen.	

² Studieleningen van voor (pre-CATS) en na (CATS) de invoering van de Wet van 23 april 2009 tot wijziging van onder meer de Wet studiefinanciering 2000 en de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met de verhoging van het collegegeld en de aanpassing van het aflossingssysteem studieschulden. CATS staat voor Collegegeld, Aanvullende beurs en Terugbetaling Studieschulden

6	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 3.17 WSF 2000 Knelpunt: De bijverdiengrens voor mbo'ers houdt geen rekening met het actuele inkomen, waardoor de student mogelijk te weinig studiefinanciering krijgt. 	<p>Kan in individuele gevallen een hardvochtige uitwerking hebben.</p> <p>De bijverdiengrens kan tot gevolg hebben dat de bestaanszekerheid van de student in het geding komt. Deze gevolgen staan niet in verhouding tot het doel – het voorkomen dat studenten die het niet nodig hebben financiële steun ontvangen.</p>	Artikel 3.17 WSF 2000 komt te vervallen.	Vervalt op 1 januari 2024 (opgenomen in het Wetsvoorstel herinvoering basisbeurs hoger onderwijs)
7	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 9.9 WSF 2000 Knelpunt: In de praktijk wordt standaard een bestuurlijke boete van 50% opgelegd voor misbruik met de uitwonendenbeurs, terwijl in de wet is opgenomen dat deze boete <i>ten hoogste</i> 50 procent bedraagt van het bedrag dat van de mbo-student wordt teruggevorderd bij een herziening. 	<p>Kan in individuele gevallen een hardvochtige uitwerking hebben.</p> <p>Betreft een uitvoeringspraktijk waarbij in individuele gevallen de bestaanszekerheid van de student in het geding kan komen. De wet voorziet echter al in matigingsbevoegdheden (Awb en art. 9.9 WSF 2000).</p>	DUO had reeds een nieuwe beleidslijn aangenomen.	Wordt momenteel al toegepast
8	<ul style="list-style-type: none"> Bij een minnelijke schuldsaneringsregeling wordt de achterstallige studieschuld als bedoeld in artikel 6.8 WSF 2000 opgeschort, indien de debiteur op dat moment ook studiefinanciering ontvangt. Deze wordt na afloop van de regeling niet kwijtgescholden. Indien er sprake is van een wettelijke schuldsaneringsregeling schrijft artikel 299a van de Faillissementswet voor dat de (overgebleven) achterstallige studieschuld na afloop van de schuldsaneringsregeling vervalt. 	<p>Hardvochtig</p> <p>De achterstallige studieschulden hangen evident samen met de andere problematische schulden die aanleiding waren voor de schuldsanering. Het niet kwijtschelden van deze achterstallige schuld kan in individuele gevallen de bestaanszekerheid in gevaar brengen. Dit staat niet in verhouding tot het doel – het voorkomen dat een studieschuld wordt kwijtgescholden terwijl de</p>	Er is reeds een nieuwe beleidslijn aangenomen door DUO, waarbij ook bij een minnelijke schuldsaneringsregeling de achterstallige schuld na afloop van de regeling wordt kwijtgescholden.	Wordt momenteel al toegepast

		student tegelijkertijd ook studiefinanciering ontvangt.		
9	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeringsbeleid onderwijsvolgers (OVG) (WSF 2000, WTOS, LCW) Het uitvaardigen van een nieuw dwangbevel via het CJIB terwijl de debiteur vaak al jaren meerdere dwangbevelen, geregeld in behandeling bij verschillende deurwaarders, heeft lopen. 	<p>Hardvochtig</p> <p>De bestaanszekerheid van de debiteur kan hierdoor in het geding komen. Dit staat niet in verhouding tot het doel – het innen van de achterstallige schuld.</p>	DUO had reeds een nieuwe beleidslijn aangenomen, waarin dit niet meer voorkomt.	Wordt momenteel al toegepast
10	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 6.5 jo 10a.3 WSF 2000 Knelpunt: Als een student 11 jaar studeert dan moet de student tijdens de studie (na de diplomatermijn van 10 jaar) al beginnen met terugbetalen. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Zolang iemand nog studeert, wordt op verzoek de terugbetaling opgeschort (artikel 6.5, derde lid, WSF 2000; van overeenkomstige toepassing bij studieschulden volgens het oude regime o.g.v. artikel 10a.3 WSF 2000).</p>	Geen	
11	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 3 BSF 2000 Studenten die een verblijfsvergunning hebben op grond van een 1ste /afgeleide verblijfsvergunning van tijdelijke aard, maken na wijziging van de Vreemdelingenwet 2000 op grond van op artikel 3 van het BSF 2000 geen aanspraak op studiefinanciering. Zie hieromtrent ook de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep: ECLI:NL:CRVB:2021:1845. 	<p>Hardvochtig</p> <p>Deze regeling kan een ontwrichtende uitwerking hebben. Het heeft consequenties voor de opleiding en loopbaan van de student, waarvoor geen rechtvaardiging (of reden) lijkt te bestaan.</p>	Artikel 3 BSF 2000 wordt aangepast. Tot die tijd is de uitvoeringspraktijk al wel aangepast.	Wordt momenteel al toegepast.
12	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 12.15 WSF 2000 De ho-studenten die in 2015-2016, 2016-2017 en 2017-2018 zijn begonnen, hebben geen gebruik kunnen maken van de basisbeurs en ook 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Studiefinanciering is een toegankelijkheidsinstrument. Het</p>	Geen	

	niet van de halvering van het collegegeld. Als compensatie krijgen zij een studievoucher.	<p>leenstelsel bereikte dat doel ook, zoals blijkt uit de wetsevaluatie.</p> <p>In het wetsvoorstel herinvoering basisbeurs hoger onderwijs wordt voorgesteld de waarde van de studievouchers van de studieschuld af te trekken, of, indien er geen studieschuld is, uit te keren een de rechthebbende van een studievoucher.</p>		
13*	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Hardvochtig zou zijn de hoogte van de schulden van de generatie die tussen 2015 en 2023 geen basisbeurs heeft ontvangen. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Studiefinanciering is een toegankelijkheidsinstrument. Het leenstelsel bereikte dat doel ook, zoals blijkt uit de wetsevaluatie. Deze generatie studenten ontvangt desalniettemin bij de inwerkingtreding van het wetsvoorstel herinvoering basisbeurs ho een tegemoetkoming.</p>	Geen	
14*	<ul style="list-style-type: none"> Artikelen 2.8 en 2.10 WSF 2000 Deeltijdstudenten hebben geen recht op studiefinanciering. Een van de redenen daarvoor is dat zij naast hun studie kunnen werken. Er zijn echter studenten (jonger dan 30) die om gezondheidsredenen een deeltijdopleiding volgen, en daarnaast niet kunnen werken. Ook zij hebben geen recht op studiefinanciering. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>In de WSF2000 zijn verschillende aanvullende rechten voor studenten opgenomen met gezondheidsproblemen. Deze rechten komen alleen toe aan voltijdstudenten. Deze rechten betreffen langer recht op studiefinanciering en een verlenging van de diplomatermijn. In de praktijk betekent dit dat de student wel ingeschreven staat voor voltijdonderwijs, maar eenzelfde</p>	Geen	

		snelheid aan kan houden als een deeltijdstudent.		
15*	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 3.27 WSF 2000 Een student die geen studie meer volgt, heeft ook geen reisrecht meer. De student moet het bijbehorende reisproduct zelf bij een NS-automaat van zijn kaart verwijderen. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Idealiter zou het reisproduct van de student automatisch stopgezet kunnen worden. Het Wetsvoorstel toekomst ov-betalen zet een stap in die richting. Er is desondanks geen sprake van hardvochtigheid, omdat alleen het niet-stopzetten van het reisproduct, zonder gebruik te maken van het reisproduct, niet leidt tot een boete.</p>	Geen, buiten het Wetsvoorstel toekomst ov-betalen	
16*	<ul style="list-style-type: none"> Artikelen 4.3 en 4.4 WSF 2000 De aanspraak op studiefinanciering van een mbo-student niveau 1 of 2, die gedurende een aaneengesloten periode van 8 weken geen lessen of beroepspraktijkvorming heeft gevolgd, vervalt met ingang van de eerste dag van de maand volgend op die waarin de instelling die afwezigheid heeft gemeld. Aangegeven wordt dat deze periode verkort zou moeten worden na 4 weken, zodat de student dit eerder in zijn portemonnee voelt, en eerder geneigd is zijn opleiding door te zetten. 	<p>Niet hardvochtig</p> <p>studenten worden door deze wetgeving niet benadeeld.</p>	Geen	
17*	<ul style="list-style-type: none"> Artikel. 8.1.7, negende lid, onder b, WEB Knelpunt: Op de moeder die geen studiefinanciering ontvangt én die nog kwalificatieplichtig is (vaak < 18 jaar oud) is de LPW 1969 van toepassing. De kwalificatieplichtige studerende mbo-student heeft drie opties om zwangerschapsverlof te genieten: <ul style="list-style-type: none"> - een beroep doen op de absolute afwezigheid wegens lichamelijke gronden (art. 5 sub a LPW 1969). 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Artikel 8.1.7 WEB regelt het recht op studiefinanciering bij langdurige afwezigheid. Het is dus logisch dat dat artikel alleen betrekking heeft op de doelgroep die studiefinanciering ontvangt. Zwangere studenten die geen studiefinanciering ontvangen,</p>	Geen	

	<ul style="list-style-type: none"> - een beroep doet op de een relatieve vrijstelling wegens ziekte (art. 11 onder d LPW 1969); - Een beroep doet op de een relatieve vrijstelling wegens andere gewichtige omstandigheden (Art. 11 onder g en art. 14 LPW 1969). <p>Deze drie scenario's zijn niet eenvoudig, noch logisch voor de studerende moeder. Zij is niet ziek, maar moet zich wel ziekmelden of uitschrijven om geoorloofd afwezig te zijn. Doet de moeder een beroep op verlof wegens gewichtige omstandigheden en verzoekt zij meer dan 10 dagen verlof, dan beslist de leerplichtambtenaar. De mbo-instelling kan moeder daarmee dus niet helpen. Dat wringt met de bedoeling uit de WEB, omdat dit artikel juist is ingevoerd om zwangere moeders te helpen. De situatie van leer- en kwalificatieplichtige moeders lijkt te zijn vergeten.</p>	<p>kunnen een beroep doen op financiële ondersteuning uit het studentenfonds o.b.v. artikel 8.1.5 van de WEB. Beide maatregelen geven geen direct recht op zwangerschapsverlof, maar beperken de financiële gevolgen van een zwangerschap.</p> <p>Voor het 'zwangerschapsverlof' zelf geldt voor leer- of kwalificatieplichtige studenten inderdaad de LPW. Dat voor meer dan 10 dagen afwezigheid wegens gewichtige omstandigheden een beslissing van de leerplichtambtenaar nodig is, is niet onlogisch. Voor studenten die niet meer leer- of kwalificatieplichtig zijn, is het verzuimbeleid aan de instelling. Voor jongeren in de RMC-leeftijd (kort gezegd 18-23 jaar) geldt daarbij dat zwangerschap een geldige reden is voor afwezigheid o.b.v. art. 8.1.8a j° 8.1.7, negende lid, onder b, van de WEB.</p>		
18*	<ul style="list-style-type: none"> • Artikelen 4.6b en 4.7 WSF 2000 • Knelpunt: Geen reisrecht voor kinderen na de basisschool tot het 18^e levensjaar, waardoor het niet altijd mogelijk is om naar een mbo van keuze te gaan. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Mbo-studenten hebben op grond van artikel 4.6b van de WSF 2000 recht op een reisproduct wanneer zij beginnen met hun mbo-opleiding, ook voordat ze vanaf hun 18de levensjaar recht hebben op studiefinanciering.</p>	Geen	

Passend onderwijs

Nr.	Onderwerp	Beoordeling	Actie	Planning
19	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Er zijn signalen dat scholen soms (dreigen met) een Veilig Thuis melding bij onenigheid tussen school en ouder over passend onderwijs. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Een Veilig Thuis melding kan tot ontwrichting van het gezinsleven leiden. Als dit middel oneigenlijk wordt ingezet, is daar dus geen enkele rechtvaardiging voor. Aangezien dit echter niet volgt uit wet- en regelgeving, kan in dit geval niet gesproken worden van een door de overheid veroorzaakte hardvochtigheid.</p>	<p>Deze signalen moeten serieus genomen worden. Onderzocht wordt in hoeverre zich dit in de praktijk voordoet en hoe dit kan worden opgelost.</p> <p>In het najaar van 2022 worden acties ondernomen (zoals de meldcode veilig thuis beter communiceren).</p>	
20	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 6 Beleidsregel van de inspecteur-generaal van het onderwijs van 19 juni 2018 inzake het instemmen met afwijking van het verplichte minimum aantal uren onderwijstijd WPO, WEC en WVO en het verlenen van ontheffingen WEC en Onderwijskundig besluit WEC Knelpunt: De beleidsregel inzake het instemmen met afwijking van het verplichte aantal uren onderwijs bevat het vereiste dat planmatig moet worden toewerkt naar het volgen van het volledig aantal geprogrammeerde uren onderwijs door de leerling. Dat vereiste zou ook gelden ten aanzien van leerlingen die dat niet aankunnen. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>De betreffende beleidsregel richt zich op tijdelijke afwijkingen van de onderwijstijd. In beginsel is de beleidsregel dus gericht op een zo volledig mogelijke deelname. Dat is ook in het belang van de leerling. Om dat mogelijk te maken, wordt periodiek bekeken welke onderwijstijd de leerling aankan. Als blijkt dat de leerling de volledige onderwijstijd niet aan kan, wordt een afwijking toegestaan; leerlingen worden dus niet verplicht om de volledige onderwijstijd te volgen als zij dat niet aankunnen.</p>	Geen	
21	<ul style="list-style-type: none"> TLV-problematiek (toelaatbaarheidsverklaring): onduidelijkheden in verantwoordelijkheden bij 	Niet hardvochtig.	Geen	

	samenwerkingsverbanden, waardoor sommige samenwerkingsverbanden financieel onevenredig hard worden getroffen.	Onderzocht wordt waar de knelpunten in de wet- en regelgeving precies zitten en hoe die kunnen worden opgelost. Voor nu kan echter niet worden geconcludeerd dat sprake is van een ontwrichtend effect.		
22	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Leerlingen met ondersteuningsbehoefte in Caribisch NL hebben nu nog niet allemaal een passende onderwijsplek. In vergelijking met Nederland is dat een ongelijkheid. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Het verschil is een inherent gevolg van de kleinschaligheid van Caribisch Nederland, waardoor niet dezelfde voorzieningen kunnen worden geboden. Hieraan wordt wel gewerkt met pilots voor specialistische voorzieningen.</p>	Geen	
23	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Leerlingen/ouders komen niet altijd overeen met een samenwerkingsverband en schoolbestuur over wat een geschikte onderwijsplek is voor de leerling. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Dergelijke conflicten leiden inderdaad tot thuiszitters, al hoeft de oorzaak daarvan niet uit wetgeving voort te komen. Recht op een geschikte plek betekent bovendien niet automatisch dat leerlingen terecht komen op de voorkeursplek. Er wordt op verschillende punten gewerkt aan verbetering (onder andere het Experiment Onderwijzorgarrangementen), waardoor bepaalde groepen leerlingen beter zouden moeten kunnen worden bediend.</p>	Geen	
24	<ul style="list-style-type: none"> Leerlingen in gesloten instellingen (GJI en JJI; Gesloten Jeugdzorg Instellingen, Justitiële jeugdinrichtingen) blijven soms, in hun belang, ingeschreven staan op de school van herkomst. Daardoor ontstaan fricties bij de toekenning van allerlei regelingen en subsidies, waarbij die afhankelijk is van het aantal getelde leerlingen 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze regeling heeft geen ontwrichtende gevolgen voor leerlingen.</p>	Geen.	

	zoals de VSO-gelden, werkdrukmiddelen, budget professionalisering voor startende leraren/schoolleiders, subsidies via DUS-i voor achterstanden, NPO etc. Hierdoor ontvangen deze scholen ten onrechte minder middelen, dan volgens de bedoeling zou moeten.			
25	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Omdat een samenwerkingsverband geen school is, komt het personeel niet in aanmerking voor allerlei subsidieregelingen, zoals de lerarenbeurs, of de regeling zij-instroom. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze regeling heeft geen ontwrichtende gevolgen. Bezien moet worden of hier sprake is van een niet gerechtvaardigde ongelijkheid in beloning. Echter, van een ontwrichtend effect op het leven van de betreffende personeelsleden kan niet worden gesproken.</p>	Geen.	
26	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Het feit dat onderwijsmiddelen niet naar een zorgboerderij zouden mogen worden overgeheveld (bijv. het bieden van afstandsonderwijs op een zorgboerderij als er sprake is van een schooltrauma) zorgt er nu voor dat er situaties ontstaan waar kinderen niet de ontwikkeling krijgen waar ze wel recht op hebben en aan zouden kunnen. 	<p>Kan in individuele gevallen een hardvochtige uitwerking hebben.</p> <p>De genoemde situatie leidt ertoe dat een kwetsbare groep leerlingen niet het recht op onderwijs verwezenlijkt kunnen krijgen, als gevolg van de bekostigingssystematiek. Dat is voor deze groep ontwrichtend, want zij worden daardoor sterk belemmerd in hun ontwikkelingsmogelijkheden en toekomstige professionele carrière. Voor dit effect is geen afdoende rechtvaardiging, zodat van onevenredigheid sprake is.</p>	Hieraan wordt gewerkt door middel van het Besluit experiment onderwijszorgarrangementen.	Onderwijszorgarrangementen kunnen vanaf 1 januari 2023 kunnen deelnemen aan het experiment.
27	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Op dit moment is het niet mogelijk om onderwijsmiddelen van een ingeschreven leerling naar particulier onderwijs over te maken, ook niet wanneer een samenwerkingsverband, gemeente, ouders en kind het met elkaar eens zijn dat het een kind een (tijdelijke) plek nodig heeft om tot ontwikkeling te kunnen komen. 	<p>Niet hardvochtig</p> <p>Het besteden van bekostiging aan particulier onderwijs zou het publieke systeem uithollen, zo is ook door de Onderwijsraad opgemerkt. In dat systeem kan het voorkomen dat er</p>	Geen	

		soms gewacht moet worden op het realiseren van passend aanbod in het publieke bestel. Dit (tijdelijke) nadeel van het systeem van publieke bekostiging levert geen hardvochtigheid op.		
28	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: De regelgeving die het recht van kinderen op onderwijs moet waarborgen bedient kwetsbare kinderen onvoldoende. Het onderwijssysteem en de regels gaan ervan uit dat elk kind hierin past. Er is onvoldoende plaats voor maatwerk. 	<p>Kan in individuele gevallen een hardvochtige uitwerking hebben.</p> <p>Het niet kunnen genieten van (passend) onderwijs kan ontwrichtend zijn. En het feit dat het onderwijsstelsel, zoals mede vormgegeven door de overheid, kinderen tussen "wal en schip" laat vallen, is onwenselijk; daarvoor bestaat geen rechtvaardiging. Ten aanzien van onderwijszorgarrangementen is daarom een experiment gestart.</p>	Hieraan wordt gewerkt door middel van het Besluit experiment onderwijszorgarrangementen.	Onderwijszorgarrangementen kunnen vanaf 1 januari 2023 deelnemen aan het experiment.
29	<ul style="list-style-type: none"> Er is, op grond van artikel 39 van de WEC, geen uitzondering mogelijk voor vso-leerlingen met uitstroomprofiel dagbesteding die 20 worden, om indien nodig langer te blijven (dit kan wel bij leerlingen met uitstroomprofiel arbeid en vervolgonderwijs). 	<p>Kan in individuele gevallen een hardvochtige uitwerking hebben.</p> <p>Voor een zeer beperkt aantal leerlingen in het uitstroomprofiel dagbesteding kan het goed zijn om een jaar langer in het vso te blijven om zo beter voorbereid te worden op een overstap naar een vorm van dagbesteding die beter past bij hun mogelijkheden.</p>	Verkennen of een hardheidsclausule een passend instrument is om voor deze leerlingen meer ruimte te kunnen bieden.	De Tweede Kamer wordt in het voorjaar van 2023 nader geïnformeerd over de aanpak van dit knelpunt en over de planning.
30	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: 'Passend onderwijs' wordt door een relatief klein aantal ouders en/of leerlingen niet altijd als passend ervaren. Het gaat hierbij met name om de combinatie onderwijs en zorg ende vraag of er een dekkend netwerk aan voorzieningen is. 	<p>Kan in individuele gevallen een hardvochtige uitwerking hebben.</p> <p>Het niet kunnen genieten van (passend) onderwijs kan</p>	Hieraan wordt gewerkt door middel van het Besluit experiment onderwijszorgarrangementen.	Onderwijszorgarrangementen kunnen vanaf 1 januari 2023 kunnen

		ontwrichtend zijn. En het feit dat het onderwijsstelsel, zoals mede vormgegeven door de overheid, kinderen tussen "wal en schip" laat vallen, is onwenselijk; daarvoor bestaat geen rechtvaardiging. Ten aanzien van onderwijszorgarrangementen is daarom een experiment gestart.		deelnemen aan het experiment.
31*	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Het ontbreken van dekkend onderwijsaanbod voor hoogbegaafde kinderen en/in combinatie met de leerplicht, kan vergaande en schadelijke gevolgen hebben voor het kind én het gezin. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Onderwijsaanbod moet in principe passend zijn om ook hoogbegaafden te accommoderen. Daarvoor zijn geen belemmeringen in de wet; van een hardvochtigheid is dus geen sprake. Passend onderwijs geldt voor alle leerlingen met een ondersteunings- of ontwikkelvraag, dus ook voor leerlingen met een ondersteuningsvraag die voortkomt uit hun (hoog)begaafdheid. De samenwerkingsverbanden dienen zorg te dragen voor een dekkend aanbod en daarmee voor alle leerlingen een zo passend mogelijke plek in het onderwijs te realiseren, waarbij gekeken wordt hoe en in welk vorm dit het beste geboden kan worden. Schoolbesturen en scholen werken samen om passend onderwijs in de regio te verzorgen. Met deze aanpak kunnen scholen beter rekening houden met de onderwijsbehoeftes van de leerlingen op de verschillende scholen en kan</p>	<p>Om te zorgen dat er beter passend onderwijs beschikbaar is voor hoogbegaafde leerlingen worden er momenteel een aantal maatregelen nader uitgewerkt samen met alle relevante partners en het Kenniscentrum Hoogbegaafdheid. De maatregelen om het aanbod aan hoogbegaafde leerlingen op <i>alle</i> scholen te verhogen en te borgen, worden voortgezet. Tevens wordt een bijdrage geleverd aan hoe er binnen het samenwerkingsverband een op elkaar afgestemd aanbod is voor alle hoogbegaafde leerlingen die een ondersteuningsbehoefte</p>	

		worden afgestemd op de behoeftes in de regio. De samenwerkingsverbanden hebben de vrijheid om dit binnen de geldende wet- en regelgeving vorm te geven. Specifiek voor de doelgroep hoogbegaafde leerlingen ontvangen samenwerkingsverbanden sinds een aantal jaar extra middelen (subsidie). Erkend wordt overigens wel dat in individuele gevallen, bij leerlingen met complexe zorgbehoeften, sprake kan zijn van hardvochtig uitwerkende wetgeving. Zie nr. 26, 28, 30, 33.	hebben, zodat deze leerlingen in hun regio een passend aanbod kunnen krijgen. Hierbij dient aandacht te zijn voor het vroegtijdig signaleren en preventie. Hierover zal in gesprek worden gegaan met het Kenniscentrum, de samenwerkingsverband en passend onderwijs, de briefschrijvers en andere betrokken andere partijen.	
32*	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Door de verplichte aanwezigheid op school en de kwalificatieplicht, lopen kinderen die dat niet aankunnen schade op. Kinderen die via een andere weg kennis willen halen worden gedwarsboomd en gedwongen een startkwalificatie te behalen. Het levert kind en ouders stress op, school veel extra werk. Gewezen wordt ook op Veilig Thuis-meldingen waarmee (ten onrechte) zou worden bedreigd. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>De leerplicht, de facto een schoolplicht, is een bewuste en duurzame keuze van de wetgever, die naar de aard niet ontwrichtend kan worden genoemd. Dat in sommige gevallen dit stress en extra werk met zich brengt, kan niet als hardvochtig worden aangemerkt. In de Leerplichtwet is in artikel 5 de mogelijkheid opgenomen om o.a. vanwege lichamelijke of psychische gronden een ontheffing van de leerplicht aan te vragen.</p> <p>Zie ook nr. 19 voor het punt over de Veilig Thuis-meldingen.</p>	Geen	
33*	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: De schoolplicht zou zorgen voor klachten bij leerlingen die niet passen in het 	Kan in individuele gevallen een hardvochtige uitwerking hebben.	Hieraan wordt gewerkt door middel van het	Onderwijszorgarrangementen

	<p>schoolstelsel (bijv. burn-out bij autistisch kind, psychologisch trauma, (met alle (financiële) gevolgen van dien, zoals thuiszitten). Passend onderwijs is niet altijd passend te maken, omdat het binnen de school plaats zou moeten vinden. Daarom afstandsonderwijs als alternatief / digitale school, of een mix van onderwijsvormen.</p>	<p>Op dit moment wordt gewerkt aan de ontwikkeling van beleid, gericht op de ontwikkeling van digitaal onderwijs.</p> <p>Voor zover het gaat om de combinatie van onderwijs en zorg wordt erkend dat het wettelijk stelsel hardvochtig kan uitpakken (zie ook onder meer 26). Daaraan wordt gewerkt.</p>	<p>Besluit experiment onderwijszorgarrangementen.</p>	<p>kunnen vanaf 1 januari 2023 deelnemen aan het experiment.</p>
34*	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Er zijn geen onderwijsbudgetten voor kinderen die op grond van de Leerplichtwet vrijstelling van de leerplicht hebben, terwijl deze kinderen in voorkomende gevallen wel 'leerbaar' zijn. Er zijn daardoor geen (onderwijs)mogelijkheden voor deze kinderen, zoals een onderwijsmatige dagbesteding. 	<p>Kan in individuele gevallen een hardvochtige uitwerking hebben.</p> <p>Een bijeffect van het schoolstelsel, is dat leerlingen die niet hierin passen, maar die voor andere vormen van onderwijs wel geschikt zouden zijn, geheel buiten de boot vallen. Dit kan als ontwrichtend worden beschouwd, zonder dat voor dat effect afdoende rechtvaardiging bestaat.</p>	<p>1. Een mogelijke oplossingsrichting is het beschikbaar stellen van bekostiging voor onderwijsvormen die minder omvattend zijn of anders zijn ingericht dan het huidige schoolonderwijs. Dit wordt thans onderzocht in het experiment onderwijszorgarrangementen (waar sprake is van een combinatie van onderwijs en zorg).</p> <p>2. Een andere oplossing zou kunnen zijn om leerlingen voor wie het schoolonderwijs niet geschikt is, niet zonder meer vrij te stellen van de leerplicht, maar op dit punt maatwerk bieden. Ook dit wordt onderzocht.</p>	<p>Onderwijszorgarrangementen kunnen vanaf 1 januari 2023 deelnemen aan het experiment.</p>

			3. Er wordt gewerkt aan een routekaart naar inclusiever onderwijs.	
35*	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Er is geen inclusief onderwijs. Jongens en kinderen met een migratieachtergrond zijn oververtegenwoordigd in het speciaal onderwijs. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Scholen zijn op grond van de wet verplicht aandacht te bieden aan onderwijsachterstanden en daar zijn ook middelen voor beschikbaar.</p>	Geen	
36	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 19a WOOS en Artikel 5 Uitvoeringsbesluit onderwijsvoorzieningen voor jongeren met een handicap Voorzieningen voor het volgen van een onderwijsactiviteit, te verstrekken door het UWV, worden limitatief opgesomd. Hieruit volgt dat een tolk alleen wordt gegund indien sprake is van auditieve beperkingen. Iemand die niet kan praten (en om die reden een tolk nodig heeft) valt hier niet onder. 	<p>Kan in individuele gevallen een hardvochtige uitwerking hebben.</p> <p>Deze regeling kan ervoor zorgen dat een leerling geen onderwijs kan volgen terwijl de noodzaak voor een tolk evident is en er geen aanwijsbare reden is waarom die niet zou kunnen worden toegekend.</p>	Wijziging van de betreffende regeling.	De Tweede Kamer wordt in het voorjaar van 2023 nader geïnformeerd over de aanpak van dit knelpunt en over de planning.

Funderend onderwijs

Nr.	Onderwerp	Beoordeling	Actie	Planning
37	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 11 Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB en artikel 6 Toetsbesluit PO Knelpunt: Wanneer het centraal examen niet volgens de geldende regels is afgenomen, kan de inspectie besluiten dat het centraal examen geheel of gedeeltelijk voor een of meer studenten/leerlingen opnieuw moet worden afgenomen. In algemene zin is de vraag of dit, als de aanleiding niet aan leerling/student is toe te rekenen, evenredig is. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Het betreft kan-bepalingen, die veel flexibiliteit bieden (keuze uit geheel/gedeeltelijk afnemen van het centraal examen, een/meer studenten, wel/geen nieuwe opgaven en de wijze waarop het examen wordt afgenomen en door wie). Er is derhalve reeds voldoende ruimte voor maatwerk. De inspectie houdt daar in haar besluitvorming ook rekening mee.</p>	Geen	

38	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 2.30, derde lid, WVO 2020 Nieuwkomers in het VO kunnen niet worden toegelaten tot een school voor praktijkonderwijs (PRO). Leerlingen moeten eerst een volledig jaar regulier voortgezet onderwijs volgen voor ze naar het PRO mogen, ook als duidelijk is dat zij het Nederlands machtig zijn. 	<p>Kan in individuele gevallen een hardvochtige uitwerking hebben.</p> <p>Voor een zeer beperkt aantal leerlingen die het Nederlands wel voldoende machtig is, kan het goed zijn om direct het praktijkonderwijs te kunnen volgen, omdat dit voor hen het meest passend is.</p>	Verkennen welk instrument het meest passend is om dit op te lossen, bijvoorbeeld via een hardheidsclausule.	De Tweede Kamer wordt in het voorjaar van 2023 nader geïnformeerd over de aanpak van dit knelpunt en over de planning.
39	<ul style="list-style-type: none"> Er is geen tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten voor leerlingen van b3- en b4-scholen, die niet door de rijksoverheid worden bekostigd. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Er is toegankelijk (bekostigd) onderwijs voorhanden, waar een leerling naartoe kan als het gebrek aan tegemoetkoming bij scholieren zou leiden tot financiële problemen.</p>	Geen	
40	<ul style="list-style-type: none"> Eerstejaars bekostiging nieuwkomers; pas bij vier leerlingen ontvangt een school middelen om deze leerlingen op te vangen/ ondersteuning te bieden in o.a. het leren van de Nederlandse taal. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Een bevoegd gezag is verplicht om (taal)achterstanden te bestrijden (art. 8, elfde lid, van de WPO). Die verplichting geldt dus ook als een school minder dan vier nieuwkomersleerlingen in de gelederen zou hebben. In die situatie moet het bevoegd gezag tevens in staat worden geacht om aan deze verplichting te voldoen, aangezien het bij dergelijke leerlingenaantallen gaat om een zeer gering bedrag aan (extra) bekostiging dat de school niet zou ontvangen.</p>	Geen	
41	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: "Doelgroeppeuters" krijgen te weinig aandacht als zij op de basisschool starten, omdat onderwijzers niet zouden weten dat het om doelgroeppeuters gaat of omdat scholen menen dat zij geen extra 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Hoewel er wellicht meer gedaan kan worden om het</p>		

	<p>middelen krijgen omdat de onderwijsachterstandengelden worden toegevoegd aan de lumpsum.</p>	<p>onderwijsachterstandenbeleid te verbeteren, werkt de wijze waarop de overgang tussen ve en de po-school is geregeld niet ontwrichtend voor de betrokken leerling. Ook de methode van bekostiging, waarbij middelen voor het bestrijden van onderwijsachterstanden aan de lumpsum worden toegevoegd, kan niet als zodanig worden beschouwd.</p>		
42	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Leerlingen die de veiligheid van andere leerlingen of het personeel in gevaar brengen kunnen terechtkomen in een escalierend patroon van schorsing/verwijdering. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>De veiligheid van leerlingen / leraren verdient het om beschermd te worden. Daarom is niet goed denkbaar om dit type verwijderingsbeslissingen als hardvochtig te kenmerken, mede gelet op de waarborgen die gelden bij een dergelijke beslissingen (zie 8.15 WVO 2020). De leerling heeft daarnaast de mogelijkheid om naar de geschillencommissie toelating te stappen. Zo worden nadelige effecten zoveel mogelijk gemitigeerd.</p>	Geen	
43	<ul style="list-style-type: none"> Een VOG is bij aanstelling van een docent nodig. Daarna is er geen wettelijke verplichting meer om deze periodiek aan te vragen. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>De VOG dient ertoe op basis van antecedenten in te schatten of een strafrechtelijk verleden een risico vormt voor de uitoefening van een functie. In het kader van onderwijs kan het bijvoorbeeld gaan om zedendelicten. Het leven van slachtoffers van dergelijke delicten is zonder meer ontwricht. Er zijn echter vele regels die pogen dat soort delicten in de schoolcontext tegen te gaan. Het ontbreken van een</p>	Geen	

		verplichting om een VOG te verlengen is, gezien die context, niet een zodanige (mogelijke) lacune dat deze regelgeving als hardvochtig moet worden bestempeld.		
44	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Door het lerarentekort krijgen sommige scholen de formatie niet rond. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Het lerarentekort moet worden (en wordt) bestreden, maar niet kan worden gesteld dat dit tekort een direct gevolg is van een fundamenteel gebrekkige norm (de bevoegdheidseisen zijn er immers met goede reden) of de uitvoering daarvan.</p>	Geen	
45	<ul style="list-style-type: none"> Artikelen 7, 8 en 13 van het Besluit bekostiging WPO 2022 Deze artikelen bevatten fatale termijnen. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Geen ontwrichtend effect voor individuen. De genoemde bepalingen betreffen bijvoorbeeld de teldatum voor leerlingen, op basis waarvan de hoogte van de bekostiging wordt bepaald. Niet valt in te zien waarom dat een hardvochtigheid zou kunnen opleveren, mede gezien het bestaan van het instrument van groeibekostiging (zie artikel 16 Besluit bekostiging WPO 2022).</p>	Geen	
46	<ul style="list-style-type: none"> Artikelen 6, 7 en 13 Besluit bekostiging WEC 2022 Deze artikelen bevatten fatale termijnen. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Geen ontwrichtend effect voor individuen. De genoemde bepalingen betreffen bijvoorbeeld de teldatum voor leerlingen, op basis waarvan de hoogte van de bekostiging wordt bepaald. Niet valt in te zien waarom dat een</p>	Geen	

		hardvochtigheid zou kunnen opleveren, mede gezien het feit dat samenwerkingsverbanden in hun ondersteuningsplannen aangeven hoe zij met een meer dan gemiddelde instroom van nieuwe leerlingen.		
47	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 39 Regeling bekostiging WPO en WEC 2023 Dit artikel geeft een grondslag voor aanvullende bekostiging voor leerlingen die een ernstige meervoudige beperking hebben. Er geldt een fatale aanvraagtermijn. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Er mag van worden uitgegaan dat bevoegde gezagen over voldoende doenvermogen beschikken om tijdig aanvragen indienen om de benodigde bekostiging te verkrijgen.</p>	Geen	
48	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 7, eerste lid, onder a en b, Besluit bekostiging WPO BES 2022 Voor vluchtelingen kan het zo zijn dat beide in het artikel opgenomen opties (of verklaren dat leerling een half jaar niet ingeschreven is geweest op een school, of een bewijs van uitschrijving overleggen) niet tot de mogelijkheden behoren. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze norm betreft Nederlandse scholen. Vluchtelingen kunnen dus verklaren dat de betreffende leerling gedurende een half jaar niet op een school ingeschreven is geweest.</p>	Geen	
49	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Ouders kunnen voor hun kind een beroep doen op de vrijstelling voor richtingsbezwaren. Het is niet te garanderen dat deze kinderen onderwijs ontvangen. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>De vrijstellingsmogelijkheid wordt geoorloofd en noodzakelijk geacht in het licht van de vrijheid van godsdienst en het recht op een privéleven en heeft een zeer beperkte reikwijdte. De ouders blijven verplicht het kind te verzorgen en op te voeden, waaronder ook de zorg voor onderwijs valt (artikel 1:247 BW). O.a. via de gemeentelijke jeugdhulp wordt hier ook op toegezien (zie hoofdstuk 2 van de Jeugdwet).</p>	Geen	

50	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Scholen kunnen aanvullende bekostiging aanvragen voor personeel en materiële instandhouding. Om de rechtmatigheid van hun aanvraag achteraf aan te tonen verwerken scholen hiervoor veelal bijzondere en gevoelige persoonsgegevens. Denk aan: Roma/Sinti-achtergrond, verblijf in Blijf van mijn lijf huizen, verblijfsstatus asielzoekers/vreemdelingen, nationaliteitsgegevens. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze regeling heeft geen ontwrichtende gevolgen.</p> <p>Het recht op privacy wordt beschermd door de AVG; verwerking van persoonsgegevens moet daar altijd mee in overeenstemming zijn. Voor de bijzondere bekostiging van asielzoekers en Sinti en Roma hoeven scholen overigens geen bewijsstukken meer op te vragen.</p>	Geen	
51	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Het schooladvies kan worden verhoogd als de eindtoets boven verwachting goed is gemaakt. Vaak is de inschrijving voor de middelbare school dan al rond. Inschrijven op een andere school kan niet meer (geen plek), waardoor het kind effectief geen baat heeft bij diens hogere score op de eindtoets. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Vanzelfsprekend is het vervelend voor leerlingen dat zij niet meer naar de school van hun voorkeur toe kunnen, maar daarmee is nog geen sprake van een ontwrichting van hun leven. De wet doorstroomtoetsen legt de datum van het schooladvies vast op 24 maart. Daarmee is het probleem (zo goed mogelijk) opgelost. Ook biedt het onderwijsstelsel ruimte voor opstroom / doorstroom binnen het vo.</p>	Geen	
52	<ul style="list-style-type: none"> Er is vanuit de onderwijsinspectie maar in beperkte mate toezicht mogelijk op b4-scholen (internationale scholen). 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>De scholen staan onder toezicht van andere landen. In die zin verschillen de scholen niet van de scholen in het land van herkomst. Er is geen concrete aanleiding om te veronderstellen dat dit systeem ontwrichtend uitpakt voor individuele leerlingen. Er wordt overigens onderzocht of en in hoeverre toezicht</p>	Geen	

		door de onderwijsinspectie mogelijk moet worden gemaakt.		
53	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 1.1 Uitvoeringsbesluit WVO 2020 en de Regeling aanvullende bekostiging eerste opvang nieuwkomers vo. Knelpunt: Vanwege de definitie van nieuwkomers komen bepaalde groepen leerlingen (bijvoorbeeld leerlingen van wie één van de ouders Nederlands is, maar het kind de Nederlandse taal niet machtig is) niet in aanmerking voor nieuwkomersbekostiging, terwijl zij dat onderwijs wel nodig hebben. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>De school blijft verantwoordelijk voor de bestrijding van onderwijsachterstanden. Er zijn geen signalen dat het huidige stelsel van bekostiging ertoe leidt dat scholen niet aan deze verplichting zouden kunnen voldoen. Er is derhalve geen sprake van een ontwrichtend effect voor individuele leerlingen.</p>	Geen	
54	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Leraren die vlak na afronding van studie of zij-instroom traject toch niet bevoegd voor het vak blijken, omdat vanuit OCW het vakkenpakket is aangepast waardoor de net genoten opleiding niet meer aansluit op het te geven vak. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Voor zover bekend is dit een situatie die zich enkele jaren geleden voordeed, maar die nu niet meer voorkomt.</p>	Geen	
55	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Men dient in het bezit te zijn van het juiste (havo/vwo) diploma om tot het hoger onderwijs toegelaten te mogen worden; ook in het geval van langdurige ziekte. Soortgelijke problematiek speelt ook in het kader van de doorstroom bachelor – master (7.30b WHW). 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>De wetgeving biedt mogelijkheden voor het bieden van maatwerk in het vo dan wel in het ho. Zie bijvoorbeeld 7.29 WHW (vrijstelling vooropleidingseis voor personen van 21 jaar en ouder). Daarmee bevat de wetgeving reeds een voorziening voor deze problematiek.</p>	Geen	
56	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 5, onder b en artikel 8 LPW 1969 Op de vrijstellingsmogelijkheden voor de leerplicht op grond van richting mag slechts een beroep worden gedaan indien de ouder de leerling niet eerder op een school had ingeschreven. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>De schoolplicht is streng en kan door ouders als hardvochtig worden ervaren, maar dit effect is beoogd en wordt geacht gerechtvaardigd te zijn vanwege het belang van de socialisatie en persoonsvorming van het kind. Aangenomen wordt dat dat belang boven het ouderlijk opvoedingsrecht gaat, tenzij de richtingsbezwaren bijzonder</p>	Geen	

		ernstig zijn. Omdat de rechter niet treedt in kwesties van geloof, moet daar enige objectieve maatstaf voor worden gevonden, namelijk die van artikel 8 lid 2 LPW 1969.		
57*	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 8.9a WVO 2020 jo artikel 8.9 Uitvoeringsbesluit WVO 2020 De 'drempelloze' doorstroom van vmbo naar havo en havo naar vwo werkt niet goed vanwege de uitvoering van scholen van de wetgeving. Scholen vervroegen nu selectie door bijvoorbeeld een eis te zetten op de cijfers voordat leerlingen het 7^e vak mogen kiezen. Of, het 7^e vak wel beschikbaar stellen, maar geen inspanningsplicht leveren om dit vak op het rooster aan te bieden. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>De in deze consultatie genoemde drempels zijn niet het gevolg van wetgeving.</p>	Geen	
58*	<ul style="list-style-type: none"> Vmbo-leerlingen die een aantal vakken op kaderniveau doen i.p.v. basis, mogen hoger instromen in het mbo (niveau 3-4 i.p.v. niveau 2). Om geen risico's te lopen moet de leerling dan op twee niveaus examen doen. Dit leidt tot lastige organiseerbaarheidsvragen en leidt er vaak toe dat de vo-scholen dit niet doen. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze regeling heeft geen ontwrichtende gevolgen.</p>	Geen	

MBO/HO

Nr.	Onderwerp	Beoordeling	Actie	Planning
59	<ul style="list-style-type: none"> Uit de koppeling aan het CROHO vloeien zowel voor studenten als voor instellingen financiële gevolgen voort. Een en ander kan er op individueel niveau toe leiden dat de student die een tweede studie volgt binnen, bijvoorbeeld, de domeinen onderwijs of zorg, het instellingscollegegeld verschuldigd is, omdat zijn opleiding niet binnen dit domein is geregistreerd in het CROHO. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze regeling heeft geen ontwrichtende gevolgen.</p>	Geen	

60	<ul style="list-style-type: none"> Voor sommige tweede studies is het wettelijke collegegeld verschuldigd, voor andere niet. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze regeling heeft geen ontwrichtende gevolgen.</p>	Geen	
61	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Niet goed uitlegbaar is dat voor het instellingscollegegeld minder regels gelden dan voor het wettelijk collegegeld. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze regeling heeft geen ontwrichtende gevolgen.</p>	Geen	
62	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Collegegeldsystematiek is moeilijk uit te leggen en versnipperd, omdat er vele uitzondering op mogelijk zijn gemaakt. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze regeling heeft geen ontwrichtende gevolgen.</p>	Geen	
63	<ul style="list-style-type: none"> Bijlage bij de WHW Knelpunt: Het gesloten stelsel van bekostigde instellingen leidt ertoe dat instellingen via (invloed op) de wetgevingsprocedure moeten trachten toegevoegd te worden aan bedoelde bijlage. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze regeling heeft geen ontwrichtende gevolgen.</p>	Geen	
64	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 4.2, derde lid UWHW Hogescholen mogen wel wo-opleidingen aanbieden maar krijgen voor deze studenten alleen onderwijsbekostiging wo en geen onderzoekbekostiging wo. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze regeling heeft geen ontwrichtende gevolgen.</p>	Geen	
65	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 4.11 UWHW Knelpunt: De vaste voet in de bekostiging is per instelling historisch bepaald. Daardoor kan er historische scheefgroei ontstaan (relatief jonge universiteiten hebben een relatief kleine vaste voet). 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze regeling heeft geen ontwrichtende gevolgen.</p>	Geen	
66	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 5.21 WHW Knelpunt: Instellingen hebben een zorgplicht om studenten die moeten stoppen vanwege het intrekken van de accreditatie onder te brengen bij een 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Op grond van artikel 5.21, tweede lid, heeft de instelling een zorgplicht om de getroffen</p>	Geen	

	andere opleiding. Als hier sprake is van een niet-bekostigde instelling met maar één opleiding, dan is er geen stelsel dat die studenten opvangt.	studenten onder te brengen bij een andere opleiding. Het derde lid geeft daarnaast de mogelijkheid een opleiding doorgang te laten vinden tot de lopende cohorten zijn afgestudeerd.		
67	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Er is een duidelijk verschil tussen bekostigd en niet-bekostigd onderwijs, met name als het gaat om de rechten en plichten van studenten. Deze zijn in het niet-bekostigde onderwijs beperkter, bijvoorbeeld ten aanzien van het klachtrecht. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>De wetgever mag minder eisen van niet-bekostigde instellingen. Dit heeft echter geen ontwrichtende gevolgen voor de studenten die de keuze maken om onderwijs te volgen aan een niet-bekostigde instelling.</p>	Geen	
68	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Er zijn problemen rond de implementatie van STAP, die er toe kunnen leiden dat niet alle opleidingen waarvoor mensen een tegemoetkoming van 1000 euro zouden moeten kunnen aanvragen op tijd in het STAP-register staan. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Uiteraard is dit onwenselijk maar van ontwrichting is niet gebleken.</p>	Geen	
69	<ul style="list-style-type: none"> Aanvragen lerarenbeurs. Knelpunt: Sommige aanvragers hebben in een bepaald tijdvak geen aanvraag voor de lerarenbeurs kunnen doen via het digitale portaal 'Mijn DUO' vanwege een storing. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>DUO heeft alle personen die contact met DUO hebben opgenomen en hebben aangegeven hinder te hebben ondervonden van de storing teruggezet in de wachtrij op de plek die zij zelf aangaven dan wel de plek zoals DUO die in de logging kon zien.</p>	Geen	
70*	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 7, tweede lid, Wet particuliere beveiligingsorganisaties en recherchebureaus Knelpunt: Mbo-opleidingen Beveiliging kunnen geen antecedentenonderzoek doen bij (aspirant-)studenten. Het kan voorkomen dat de student bij een stage een 'groene legitimatie' nodig heeft (toestemming van de korpschef ogv de Wpbr om beveiligingswerkzaamheden uit te mogen voeren). Wanneer de student 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Het bevoegd gezag van een mbo-instelling is o.g.v. artikel 6.1.3a WEB verplicht bepaalde informatie te verstrekken aan aspirant-studenten, zodat zij in staat zijn een passende opleiding te kiezen en zich goed voor kunnen bereiden op de gestelde eisen. Instellingen zouden daarom de aspirant studenten moeten informeren over de 'groene</p>	Geen	

	geen toestemming krijgt, kan de student zijn studie niet voltooien.	legitimatie' en de consequenties wanneer de student deze mogelijk niet ontvangt.		
71*	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Het zou lastig zijn om met een administratieve mbo-4-opleiding een baan te krijgen; daarom willen deze studenten vaak doorstromen naar het hbo. Voorgesteld wordt de stage van deze studenten in te korten en hen in die tijd voor te bereiden op een hbo-studie. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Een mbo-opleiding is geen opleiding die er alleen op is gericht om te fungeren als doorstroommogelijkheid naar het hbo; ook met alleen het mbo-diploma moet een gediplomeerde voldoende kennis en vaardigheden bezitten om op de arbeidsmarkt aan de slag te kunnen. De stage draagt hieraan bij. Voor doorstroom naar het hbo zijn de kennis en vaardigheden die op worden gedaan tijdens de stage eveneens belangrijk. Instellingen moeten in hun aanbod van opleidingen bovendien rekening houden met het arbeidsperspectief van opleidingen op grond van art. 6.1.3 WEB.</p>	Geen	
72*	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Vanwege het 'cascademodel' van de bekostiging in het mbo, ervaren mbo-instellingen geen directe financiële prikkel om oudere en meer kwetsbare jongeren toe te laten op een opleiding. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>De cascadebekostiging is met ingang van 2019 afgeschaft (zie Stb. 2018, 261).</p>	Geen	
73*	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Voor de kwalificatieplichtige studerende mbo-vader is er geen expliciete verlofregeling, zoals die er voor moeders wel is (zie art. 8.1.7, negende lid, onder b, WEB). 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Voor studenten die niet meer leer- of kwalificatieplichtig zijn, geldt het verzuimbeleid van de instelling. Voor jongeren in de RMC-leeftijd (kort gezegd 18-23 jaar) geldt daarbij dat bijzondere familieomstandigheden een geldige reden voor afwezigheid zijn o.b.v. artikel 8.1.8a j°artikel 8.1.7, negende lid, onder c, van de WEB. Zie ook de nota naar aanleiding van het verslag bij het wetsvoorstel Versterken positie mbo-studenten (35252, nr. 5, p. 17). Ook het</p>	Geen	

		'vaderschapsverlof' (afwezigheid met geldige reden) is dus geregeld.		
74*	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 8.0.3, eerste lid, WEB Knelpunt: In de WEB is bepaald welke gegevens het ROC bij de aanmelding van een student mag vragen. Kortgezegd zijn dat het persoonsgebonden nummer en gegevens van de voorgaande school. Inhoudelijke informatie mag het ROC niet vragen bij de aanmelding, zoals de ondersteuningsbehoefte van de jongere en/of de jongere aangepaste examinering nodig heeft. Het ROC mag die gegevens wél vragen aan de voorgaande school (zie 2.5.5a lid 9 WEB en het besluit uitwisseling leer- en begeleidingsgegevens). Er wordt dan óver, in plaats van met de student gepraat, en dat voelt voor het ROC onjuist. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Artikel 8.0.3 WEB gaat over de gegevens die de aspirant-student bij de aanmelding dient te overleggen en wat de instelling daarmee dient te doen. Dit sluit niet uit dat de instelling tijdens de intake en t.b.v. het studiekeuzeadvies bedoeld in artikel 8.0.4 WEB wél naar de ondersteuningsbehoefte kan vragen. Met de Wet verbetering rechtsbescherming mbo-studenten (Stb. 2022, 134) wordt een nieuw artikel 8.1.3a ingevoegd, waarmee ook daadwerkelijk expliciet wordt voorgeschreven dat een instelling voorafgaand aan de toelating beoordeelt of een student wegens handicap of chronische ziekte extra ondersteuning heeft.</p>	Geen	
75*	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 8.1.7, negende lid, onder a, WEB en artikel 4 van de Regeling aangepaste wijze of vorm van examineren centrale examens mbo. Knelpunt: De WEB eist in een bepaalde gevallen een artsenverklaring. Een behandelend arts verstrekt echter geen verklaring over eigen patiënten, dat doet alleen een onafhankelijk arts. De student moet een onafhankelijk arts bezoeken, die wellicht niet eenvoudig kan worden gevonden, en waarmee kosten zijn gepaard. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Het is redelijk dat voor het behoud van het recht op studiefinanciering of het recht op aangepaste examinering om betrouwbare bewijsmiddelen wordt gevraagd. De student kan zijn behandelend arts eventueel vragen naar een onafhankelijke arts of zelf een andere arts benaderen.</p>		
76*	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 8.1.7, tweede lid, WEB en artikel 12 LPW 1969 Knelpunt: Er is een verplichte registratie van de aard van de ziekte bij verzuim en examinering. Niet het wat de student 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze regeling heeft geen ontwrichtende gevolgen.</p>	Geen	

	heeft, maar 'hoe kan de school helpen' moet centraal staan.			
77*	<ul style="list-style-type: none"> • Artikel 7.8b WHW • Knelpunt: Er zou 3x een negatief bindend studieadvies nodig zijn om een student te mogen weigeren. Maar een instelling zou niet mogen vragen of een student een negatief bindend studie advies heeft gekregen. Tevens heeft de student de mogelijkheid om zichzelf uit te laten schrijven, voordat er een negatief bindend studieadvies kan worden gegeven. Dit maakt dat studenten het negatief bindend studie advies kunnen ontwijken en oneindig door zouden kunnen gaan met het starten van een opleiding. 	Een instelling mag de voor toelating relevante informatie opvragen tijdens de intake.	Geen	
78*	<ul style="list-style-type: none"> • Betreft de toelaatbaarheid van mobo-studenten met een niveau 2 diploma voor niveau 4 en toelaatbaarheid van studenten (nieuwkomers) met een entreediploma (waar geen taaleisen gesteld worden voor het behalen van een diploma) voor niveau 2. • Knelpunt: Voor veel studenten is deze doorstroom haalbaar, maar bij bepaalde studenten zou de instellingen moeten kunnen weigeren. Onevenredige belasting is dan vaak niet aantoonbaar, maar het is wel overduidelijk dat de student de opleiding niet gaat halen. Het is dan niet in het belang van de student om ze te plaatsen op een niveau dat duidelijk niet haalbaar is. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Het is aan de student zelf om deze keuze te maken, ook al is deze keuze uiteindelijk niet in zijn belang. De wet geeft ruimte om in gesprek te gaan met de student. Zo kan de instelling de student studiekeuzeadvies geven voorafgaand aan de toelating o.b.v. artikel 8.0.4 WEB.</p>	Geen	
79*	<ul style="list-style-type: none"> • Artikel 2.2.2 UWEB • Knelpunt: Bbl-studenten zonder werkplek hebben tot 31 december de tijd hebben om een stageplek te zoeken. Dit is niet in het belang van de student. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>De afweging hoe lang een bbl-student naar een stageplek kan zoeken, is aan de student en instelling zelf. Binnen deze periode kunnen zij bijvoorbeeld de ruimte nemen om het gesprek over overplaatsing naar de bol / een</p>	Geen	

		andere opleiding (eerder) te voeren. Overigens volgt uit het UWEB alleen dat bbl-studenten die voor 31 december geen plaatsingsovereenkomst hebben afgesloten, niet meetellen voor de bekostiging. De termijn tot 31 december is geen termijn die rechtstreeks voor studenten geldt.		
80	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Studenten uit Caribisch Nederland hebben geen BSN, terwijl een dergelijk nummer van belang is om bijvoorbeeld een zorgverzekering af te kunnen sluiten of een bankrekening te kunnen openen. Bij aankomst in Nederland leidt het ontbreken van een BSN tot veel stress bij studenten waardoor zij zich in de eerste maanden niet goed kunnen focussen op hun studie. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Studenten uit Caribisch Nederland krijgen gratis begeleiding (gefinancierd door OCW). Bij deze begeleiding behoort ook het aanvragen van een BSN. De begeleidende partij regelt voor de studenten een afspraak bij de betreffende gemeenten om zich in te schrijven en een BSN te verkrijgen.</p> <p>Op dit moment is DUO bezig met een uitvoeringstoets met betrekking tot het toekennen van een BSN en het inschrijven in de registratie niet-ingezetenen (RNI).</p> <p>Er zijn bij RCN-studiefinanciering, de begeleidende partij en bij DUO geen gevallen bekend met ontwrichtende gevolgen.</p>	Geen	

Cultuur

Nr.	Onderwerp	Beoordeling	Actie	Planning
81	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 6 Beleidskader instandhoudingssubsidie woonhuis-rijksmonumenten Eigenaren kunnen een aanvraag indienen voor een subsidie in de periode van 1 maart tot en met 30 april, volgend op het kalenderjaar 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Het gaat hier om een fatale termijn. Desondanks is hier sprake van een beleidsregel. Daarbij is inherent dat de uitvoerder gebruik kan maken van</p>	Geen	

	<p>waarin de subsidiabele kosten zijn gemaakt. Aanvragen die worden ingediend buiten de aanvraagperiode worden afgewezen, terwijl het kosten betreffen die al zijn gemaakt</p>	<p>zijn afwijkingsbevoegdheid indien de toepassing hardvochtig zou uitpakken.</p>		
82	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 5 Beleidskader instandhoudingssubsidie woonhuis-rijksmonumenten Instandhoudingskosten ten behoeve van een tot het rijksmonument met een woonfunctie behorende tuin komen in aanmerking voor subsidie voor zover de tuin in directe relatie staat tot de woonfunctie van het pand. Afbakening van het aan de woonfunctie gelieerde deel van een historische tuin- en parkaanleg blijkt lastig. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze regeling heeft geen ontwrichtende gevolgen en ook hier is de inherente afwijkingsbevoegdheid van toepassing.</p>	Geen	
83*	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 3 Beleidskader instandhoudingssubsidie woonhuis-rijksmonumenten Knelpunt: Alleen natuurlijke personen komen als eigenaar van een rijksmonument in aanmerking voor subsidie. Rechtspersonen komen niet in aanmerking. Vaak zijn echter ideële organisaties met een kleine beurs eigenaar van het monument. Die worden nu uitgesloten. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Het gaat hier om een subsidie voor een monument dat als woning wordt gebruikt. Dan ligt het in de rede om de subsidie te verstrekken aan natuurlijke personen. Er is een aparte subsidieregeling voor het onderhoud van monumenten die niet gebruikt worden als woning: de Subsidieregeling instandhouding monumenten. Ideële organisaties kunnen hier aanspraak op maken.</p>	Geen.	
84	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 3 Subsidieregeling tienjarige ondersteuning iconische rijksmonumenten De regeling is alleen van toepassing op de in de regeling opgenomen monumenten. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze regeling heeft geen ontwrichtende gevolgen</p>	Geen	
85	<ul style="list-style-type: none"> Subsidieregeling instandhouding monumenten. Leidraad subsidiabele instandhoudingskosten Knelpunt: Vanwege budgettaire redenen wordt niet al het onderhoud van groene monumenten gesubsidieerd. Voor gebouwde 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze regeling heeft geen ontwrichtende gevolgen. Mogelijk gaat het hier wel om een lastig uitlegbaar onderscheid.</p>	Geen	

	monumenten wordt een dergelijke knip niet gemaakt.			
86	<ul style="list-style-type: none"> Subsidieregeling instandhouding monumenten Knelpunt: De regeling werkt niet goed voor archeologische rijksmonumenten: relatief hoge administratieve lasten voor relatief weinig subsidie. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze regeling heeft geen ontwrichtende gevolgen.</p>	Geen	
87	<ul style="list-style-type: none"> Artikelen 7 en 12, tweede lid, Subsidieregeling stimulering herbestemming monumenten De regeling kent vier groepen aanvragers die voor subsidie in aanmerking komen. Het subsidieplafond is doorgaans reeds bereikt door de aanvragen van de eerste twee groepen, waardoor de aanvragers uit de andere groepen geen subsidie ontvangen, maar wel administratieve lasten hebben gehad in het kader van het doen van de aanvraag. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Deze regeling heeft geen ontwrichtende gevolgen. Desondanks lijkt de inrichting van de regeling niet goed uit te leggen en lijkt die nadelige consequenties te hebben voor bepaalde groepen.</p>	Geen	
88	<ul style="list-style-type: none"> Knelpunt: Er bestaat in de praktijk soms behoefte aan het kunnen leveren van maatwerk, waar de betreffende subsidieregeling (voor monumenten) dan geen ruimte voor biedt. Een hardheidsclausule zou uitkomst kunnen bieden. 	<p>Niet hardvochtig.</p> <p>Het ontbreken van de mogelijkheid om maatwerk te leveren kan onwenselijk zijn, maar vooralsnog is er geen concrete reden om aan te nemen dat dit leidt tot enige ontwrichting en dus van een hardvochtigheid.</p>	Geen	